

henholdsvis hvor stor en andel personer i 20-29-års alderen der har været sigtet for en kriminel handling, ud fra om de boede med begge forældre eller ej og baseret på deres forældres uddannelsesniveau.

11.5 Pierre Bourdieu – et teoretisk blik på den sociale arv

Hvordan den sociale arv påvirker individet, kan sættes i en teoretisk kontekst igennem sociologen Pierre Bourdieu (1930-2002). Han beskæftiger sig ikke direkte med kriminalitet, men ikke desto mindre kan Bourdieu med stor fordel bruges til at søge forklaringer på årsagerne til kriminalitet med udgangspunkt i socioøkonomisk baggrund.

Bourdieu's teori hviler på tre hovedbegreber – **habitus**, **kapitaler** og **felter**. Gennem disse tre begreber kan man forsøge at analysere, hvorfor visse individer i samfundet kommer ud i den kriminelle løbebane.

Habitus – menneskets sjæl

Bourdieu anvender begrebet habitus (gennemlevede erfaringer og oplevelser) til at beskrive, hvordan individer opfatter, bedømmer og handler i deres hverdag. Habitus skabes af de erfaringer, individet har gjort sig igennem sit liv, og dermed er den et produkt af historien. Habitus er medvirkende til, at individet kan skabe en forståelse af verden, og er dermed med til at skabe individets reaktionsmønstre i forhold til disse. De erfaringer, som skaber habitus, er afhængige af de normer og regler, der findes i den gruppe, individet fødes ind i.

Individets vaner og handlinger bliver således struktureret af habitus og de normer, der er indlejret i dette. Man kan derved sige, at habitus ligger til grund for, hvilke ydre krav og nødvendigheder der

anses for at være de 'korrekte'. De grundlæggende elementer i habitus dannes i de første leveår, og derved vil det ofte være forældrene, der spiller den dominerende rolle i skabelsen af habitus. Habitus kan derved siges at være indlejret i den enkelte – det sidder på ryggen, om man vil. Både vores handlinger og vores sansning er knyttet til vores opfattelse af de ting, vi møder.

Ifølge Bourdieu indebærer habitus, at vi søger de fællesskaber, hvor vores habitus bliver bekræftet, og fravælger de fællesskaber, hvor vores habitus bliver udfordret.

Derfor kan man sige, at de personer, der har haft en mindre god dannelse af habitus, oftest vil handle mere irrationelt end dem med en bedre stillet habitus. Hvis eksempelvis et individ har opbygget dets habitus i en familie, som selv er på kant med loven eller har haft problemer i skolen etc. – ja, så er det lettere for individet at gå i det fodspor (også kaldet negativ social arv).

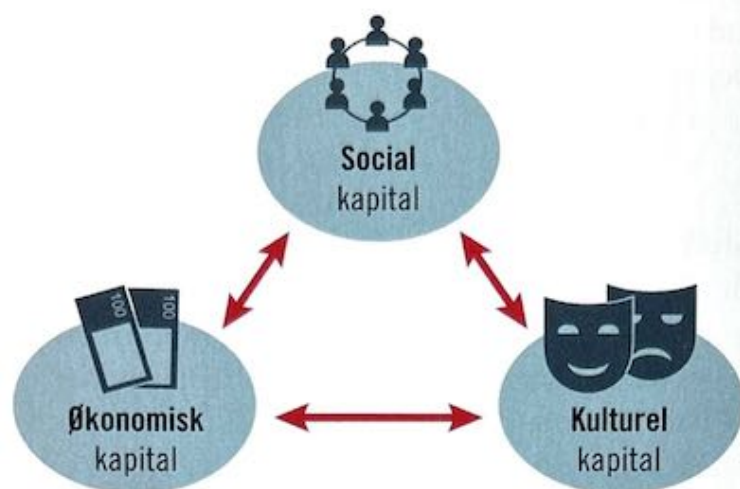
Bourdieu mener, at mange af de individer, der kommer med en dårlig habitus (for eksempel på grund af skolen), vil have en tendens til at finde hinanden. De er som nævnt ikke interesseret i at komme ud i situationer, hvor deres habitus bliver udfordret.

Kapitaler – de menneskelige ressourcer og kampen om magt og position

Bourdieu betragter individet som et socialt væsen, hvis primære drivkraft er jagten på anerkendelse fra omverdenen. Man kan opnå denne respekt ved at vise respekt over for andre, samt ved at have viden, interesser eller holdninger, der stemmer overens med den gruppe, man tilhører. Helt overordnet arbejder Bourdieu med tre kapitalformer – den økonomiske, den kulturelle og den sociale kapital.

Den økonomiske kapital er et udtryk for penge og andre materielle ressourcer.

FIGUR 11.15 Bourdieus kapitalformer

Individer, som er ledere, har egen succesfuld virksomhed eller af andre grunde høj indkomst, vil derfor være i besiddelse af meget økonomisk kapital. Omvendt vil arbejdsløse eller folk med lav indtægt besidde en ringe grad af økonomisk kapital.

Den kulturelle kapital handler dybest set om viden og oplysning om eksempelvis historie, sprog, kunst og politik. Derfor vil individer med en længerevarende uddannelse i udgangspunktet besidde stor kulturel kapital. Det samme vil for eksempel kunstnere og politikere.

Den sociale kapital er karakteriseret ved, at man som individ har et veludviklet netværk. Hvis man sidder i en position, hvor man opbygger eller har adgang til et netværk, kan man bruge dette til at opnå en række fordele. Den sociale kapital kommer således til udtryk, når vedkommende benytter sit netværk.

Man kan på én gang have meget og lidt kapital, således at man kan være stærk inden for ét felt, men svag inden for de andre. Forskellige kapitalformer kan have gyldighed inden for forskellige områder. I forhold til kriminelle er langt

størstedelen af dem ikke stærke på nogen af ovennævnte kapitalformer, hvilket giver god mening i forbindelse med at forklare, hvorfor de er havnet, hvor de er – i kriminalitet.

Felter – individets sociale arenaer

Bourdieu's grundlæggende opfattelse af det sociale er, at det består af relationer, der danner rammer om den enkeltes liv (for eksempel relationen mellem barn og voksen). Disse relationer samles i de såkaldte felter. Et felt er et netværk af relationer mellem forskellige personer, og individet er således defineret via sin position i feltet.

Et individ er ikke noget, hvis ikke man forstår, hvad det står i forhold til, hvilket er essensen af begrebet felt. I et felt bliver det enkelte individ til mere end 'blot' kød og blod, idet et felt tillader individet at eksistere som noget – for eksempel studerende, direktør eller mor. Habitus er et produkt af feltet – vores erfaringer og oplevelser gøres jo i et felt!

Uddannelsessystemet (skolen) er et eksempel på et felt. Hvert felt har sin

egen logik (også skolen) – dvs. at der i hvert felt bliver dyrket bestemte måder at tænke på. Det er således den enkelte, der skal afkode feltets logik, normer og værdier – ellers bliver det meget vanskeligt at handle i feltet. Man skal kende ”spillereglerne” og koderne i eksempelvis skolen for at kunne agere i feltet og få en god skolegang. Derfor bliver det oplagt at fokusere på den mængde af kapital, det enkelte individ bringer med sig ind i feltet – jo mindre kapital, desto vanskeligere en skolegang. Det kræver med andre ord ressourcer at kunne begå sig og deltage i skoletiden.

Ifølge Bourdieu er alle de felter, individerne optræder i, præget af en daglig kamp – om status, position og kapital. Felterne – eller de sociale arenaer – er ligesom et spil, hvor det gælder om at slå til. Det er utvivlsomt en stor del af forklaringen på kriminelle unge, der ikke har besiddet kapitalmængde nok til at klare at begå sig i feltet ’skole’, hvorfor der søges et alternativt felt – for eksempel en kriminel tilværelse i en bande. I dette bandefællesskab og kriminelle felt vil individet så tillære nye normer, værdier og logikker, som det måske vil lykkes individet at mestre – og dermed er vejen, desværre, banet for en ikke bare ungdomsbegrænset, men vedvarende kriminel tilværelse.

De fede ord:

- › Ungdomsbegrænsede kriminelle
- › Vedvarende kriminelle
- › Ejendoms kriminalitet
- › Voldskriminalitet
- › Seksualforbrydelser
- › Anden kriminalitet
- › Ungdomskriminalitet
- › Den kriminelle lavalder
- › Mørketal
- › Opportuniteten
- › Overlevelseskriminalitet
- › Opvisningskriminalitet
- › Oplevelseskriminalitet
- › Organisk kriminalitet
- › Forventningspres
- › Behovsfrustration
- › Afvigermentalitet
- › Inklusion
- › Eksklusion
- › De legitime midler
- › Referencegruppe
- › Kopieringsproces
- › Rollemodeller
- › Ghettoer
- › Social interaktion
- › Fejlslag
- › Den sociale kontrol
- › Binding, aktivitetsniveau, engagement og vurderinger
- › Social arv
- › Social baggrund
- › Habitus
- › Den økonomiske kapital
- › Den kulturelle kapital
- › Den sociale kapital
- › Felter